ԳԱՍՄԱՆՔ

Տարեկան գին կ. Պոլսոյ համար 180 ղր.
» Գաւառաց » 10 ՕՍՄ.
Վեցամսեայ կ. Պոլսոյ » 90 ղր.
» Գաւառաց » 5 ՕՍՄ.
Իւրաքանչիւր թերթի գին 30 փր.
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 2 ղուրուշ, երկու անգամի համար 60 փարայ, աւելի անգամներու համար 40 փարայ.

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԱՍՄԱՆՔ

Դրսէն գրուած յօդուածոց ճանաչուած կամ ոչ իմաստութեան վրայ է։

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագիր —Տնօրէնին պիտի ուղղուի, կ. Պոլիս, Զինճիրլի խան, Մասիսի գրասենեակը։

Համար. մտից չհանդուած նամակ չընդունուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 6 ՓԵՏՐՎԱՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Փարիզի անձնատուութեան եւ զինադադարի պայմանները որոշելու համար Պ. Ժիւլ Ֆավրի եւ Պ. Պիսմարքի մէջ եղած բանակցութեանց վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնները կու տան Վերսայլէն Գերմանական լրագրոց թղթակիցները։

« Վերսայլի բնակիչները Պ. Ժիւլ Ֆավրի Վերսայլ հասնիլը իմացան այսօր « Հաշտութիւն պիտի ըլլայ » ըսին։ Պ. Ժիւլ Ֆավր յունուար 23ին իրիկունը հասաւ հոս իր որդւոյն հետ, եւ անմիջապէս Պիսմարք կոմսին տունը երթալով հինգ ժամ շարունակ խօսակցեցաւ անոր հետ։ Կէս գիշերին այս երկու քաղաքագէտները դառնալով իրարմէ Պ. Ժիւլ Ֆավր՝ իրեն համար պատրաստուած սենեակը գնաց եւ հոն երեք ժամ աշխատեցաւ իր որդւոյն հետ։ Նոյն միջոցին Սիմոնկայլին ալ զինուորական խորհուրդ մի գումարելով իր նախագահութեամբ նորէն, եւ Պ. Ժիւլ Ֆավրի առաջարկութեանց վրայ երկար վիճաբանութիւն եղաւ։ Հետեւեալ օրը կէս օրէն ժամ մ'առաջ Պիսմարք կոմսն այցելութեան գնաց Պ. Ժիւլ Ֆավրի եւ կէս ժամու չափ խօսակցեցաւ անոր հետ։

« Պ. Պիսմարք ինքզինք իբրեւ Գերմանիոյ կայսերական գլխաւորներ ծանօթ հոն հասած աւելն. եւ Պ. Ժիւլ Ֆավր ալ մեծ քաղաքավարութեամբ զայն ընդունելով, ներս մտած ժամանակ ըսաւ. «Մեծ պատիւ կ'ընէք ինծի Պ. կոմս »

« Կէս օրէն մէկ ժամ ետքը Պ. Ժիւլ Ֆավր նորէն գնաց Պ. Պիսմարքի տունը։ Երկրորդ զինուորական խորհուրդ մի գումարուած էր առջի կէս օրէն առաջ։

Այս անգամ երկու պաշտօնէից խօսակցութիւնն երկու ժամ տեւեց։ Ժամն երեքուկէսին (կէս օրէն ետեւ) Պ. Ֆավր ճամբայ ելաւ իր որդւոյն հետ՝ ձիաւոր սպահապան զինուորի մ'ուղեկցութեամբ, Պ. Պիսմարք հարցուցեր էր Պ. Ժիւլ Ֆավրի թէ իրիկուան ճաշը ո՞ր ժամուն ուտել կը կամի. «Ընթրելով եմ, այսօր Փարիզ պիտի ճաշեմ» պատասխանեց Պ. Ժիւլ Ֆավր ժպտելով։

« Վերջին անգամ Պ. Ժիւլ Ֆավր Ֆերիէր տեսած էի սեպտեմբերին մէջ, կրնէ այս անգամ կերպարանքը Գերմանացի թղթակիցը, բայց այս անգամ շատ ծերացած տեսայ։

« Հոս համնելուն իրիկունը շատ տխրած եւ տկար կերեւէր, բայց երէկ՝ մեկնած ժամանակ զուարթացեր էր։ Պիսմարք կոմսը խիստ սիրալիր ընդունելութիւն ըրաւ Պ. Ժիւլ Ֆավրի, եւ քանի մ'անգամ մեկնելէն առաջ կը տեսնէր։

« Բանակցութեանց անմիջապէս ետքը տեսայ Պիսմարք կոմսը, որ զուարթ կերեւէր մ'իր սովորական չքնաղութիւնը կ'ընէր։

Փարիզի անձնատուութիւնը Պերլինի մէջ հրապարակային ցնծութեան առիթ չեղաւ, ինչպէս որ եղած էին Սէտանի եւ Մէցի անձնատուութիւններու ատեն։ Այս բաներուն հետեւանքը ալ թերթերը արձանագրեցին. Մեծ կայսրն այսպէս հրամայեր էր։ Այս խաղաղութիւնը ինչպէս նաեւ Սէտանի կայսրն յաղթանակաց փառքը, մեծամեծ զինուորութիւնէն ետք, կենալ Պերլինի ժողովրդեան տալ զգալու մեծին պէտքն պատուաբանութեան։

Այսպէս լրագրաց մեծ մասը կը կշտամբեն Պերլինցւոց այս զգաստութիւնը, եւ կայսերական ընթացքը խաչակնքեն եւ մեծամեծներու ընթացքը կը համարին։ Փարիզի անձնատուութեան հետեւանք բերուած նշանակութիւն այնչափ մեծ է, կըսեն, որ Փարիզցւոց զինուորական թիւը մեծ թուով քանի մը ձեւական առաւելութիւններէ եւ շուրջէ կրնար առանց անպատուութեան հրաժարիլ։ Ասկէց զատ, կըսեն, Գերմանացւոց փառքը յայտնելը գործնական ամենակարեւոր օգուտներ ունի Գերմանիոյ համար, վասն զի եթէ մեր զօրքերը Փարիզ մտնէին, կըսէ Պերլինի Թագաւորական լրագիրը, Փարիզի գերի զօրքերը դուրս պիտի հանուէին ու Գերմանիա կրնար ղրկուէին, եւ մեր զօրքերն քաղաքին մէջ պիտի մնային։ Այլ ասկէց զատ, մեր զօրաց փառքը պահելու համար պէտք էր Փարիզ ժողովուրդը, եւ մեր զինուորական իշխանութիւնն ալ ամենախիստ միջոցներ ձեռք պիտի առնէր մեր զօրաց ապահովութեան համար։ Արտաքին քաղաքական հանգամանքներ ալ այն պիտի ըլլային մեր զինուորաց դէմ, եւ առանց առաջին բանակներու համար ծանր խառնակութիւն 'ի գործ պիտի դնէին, որով Թագաւորութեան հետ յարաբերութիւնները կը դժուարանային, եւ հաշտութեան գործն արգելքի կրնար հանդիպիլ։ Միանգամայն Գաղղիոյ ազգային բարձր կարգերը, ասոնց փառքի ինքնահաւանութեան վրայ ճնշում բանեցնելու կուսին հետ նոր յաղթանակ ձեռք բերելու։

Փարիզի կապիտուլիանի անձնատուութեան փոքր, նոյն վրայ ձեւական տեղեկութիւնները կը բերեն մեզ Գաղղիական լրագիրք։

Երբոր Փարիզի Հերիքոնի քով ղրկուած փոխանորդ զօրավարները անյաջողութիւնը տեսան, ոչ միայն պաշտպանութեան մը ինքզինք մեռցնելու, այլ խորհուրդ ծածկելու մտքին մէջ իր շուրջը դառնալով ամենայն հետ իւր յարաբերութիւն ունեցող ամեն մի, կրնէ Թեոֆիլ Գոթիէի լրագրէն կը պատմէ թէ Փարիզի իր տխուր ճամբաւորութիւնը մ'առաջ իր մէկ բարեկամին հաղորդած էր։

« Գերմանացւոց թիւը վեր կը հասնէ, կ'ըսէր Մէցի մէջ փակուած միջոցին Հիւսիսային բանակին հրամանատարութիւնը յանձնառու կը կարծէ թէ այն բանակը լաւ կազմեցի, ամբողջ նորութիւն մ'ըրի որ կրնար յաջող արդիւնք տալ, եւ Ֆէտերպոյ ալ կրցայ օգնել յաջողելու. ինձ դէմ գործուած պարագաները հանդիպեցան եւ բոլոր գործքը ձեռքս փախաւ որ ամենամեծ կենդան մէջ քաշուելու ջանք ըրի ու շատ ու շատ փորձ ըրի բայց հոն ալ հաջողելու վիճակը չեղաւ աւելի ինձ, որովհետեւ կրնար օգնել, եւ չկրցի մերժել ինձ առաջարկուած նոր հրամանատարութիւնը։ Բայց, ասոնց ինծի բանակ ալ չկրցի իր դէմ գտնալու թշնամի զօրութեան դիմել. առաջին անգամ եւ բարեխիղճ ազատելու գայն. երկրորդ անգամ ալ կինսոլ տապալ, բայց Փարիզի չկրնար մեզ ետ դառնալ․․․ եւ այս վերջինն դառն պիտի ըլլայ ինչպէս որ կարծեմ։»

Իր եղաւ՝ հոգեհանգստեան ատրճանակ մը պարպելով բերնին մէջ, առանց աղէկին մէջ գնդակ մը դիպցնելու, առաջ գլուխը մէջն ջախջախուելով, դրան քովը բերաւ մեռաւ։

Զօրավարի 54 տարու էր, Հիւսիսական ասկեր, համբ Հերմանական անկախութեան պատերազմին զինւորներէն մէկն էր։

———

Անգլիական լրագիր հեռագիրը պատմէ էր թէ անուանի Հ. Ցավիկթօս քաղաքական կամ թղթակից եղբայրութեան ուղղեալ կոչում մը հրատարակած է, որոյ մէջ Գաղղիոյ ազգային հանրապետութեան անկում մը քաղաքական պաշտօնէն վերջին հաշուի քանի մը եկեղեցական կողմն մարտերու հրաւէր կը կարդայ անոնց։

Այսուհետեւ մեծ թուով քանի մը այս նոր եւ ամենակարեւոր դրամարկղ եւրոպական լրագիրք կը բերեն մեզ։

ՀՌՈՄ. ՄԱՐՄՆՈՎ ԲԱՑԱՌԱԿ ՄՏՔԻԼ ՆԵՐԿԱՑ

Ցուրիխ Ս. Յովհաննէս (25 դեկտ.) 1870

Երբոր պատերազմի մէկէն 'ի մէկ փայլատակեցաւ այն կայծակի հարուածին նման, որ անհրաժեշտ փոխադարձ թեան հրապարակմամբ պատասխանեց վատթարի՝ վրայ, փոխադարձ կարծ քաղաք մը դրել եւ այն պատասխանութիւն կատարել եւս, յունիսի 5ին որ հոգէն յաղթական յաղթի պէս անդամ զայնի երկու բանակներ. որ մարթ գաղտնիքը եւ մերթ իրաւ թշնամի, անտանելի կերպով ծածկած էին եկեղեցւոյ եւ արտաքին վրայ Նապոլէոնեանց իշխանութիւնն եւ Պապերուն աշխարհական իշխանութիւնը։ Անխոհեմութեան պարագաները չհասկցան այն երկիւղած բռնութիւնը, որոյ մէջ փակուեցան այնչափ համիներ. բռութիւն մը, զոր ամենքն աւելի իրենց պէտք էր զգային։ Ոտքով փորձեց այն յանդուգն քաղաքականութիւնը, որ միաձայնութիւն իրենց յաղթութիւնն ու կարեւոր եղաւ, իրենց օգտին գործածել կը ջանան անոնց քիչ շատ խաչակնած զգուշութիւնը, այլ ու քիչ շատ բռնադատական հաւանութիւնը։ Այսպէս սխալ համեմատութիւն մը չկրնար երկար տեւել, եւ միապետ կը մնայ որ դէմ չկենար այս սխալին, որով ազատութիւն ժամանակ անցնելէ ետեւ վաւերականութեան կռուանք կըննա առանց։

Քաղաքական հարուածը, որ գերմանական Գաղղիոյ համար բերու պատճառ մի եղաւ երկրի 'ի միջոցն, բաց կըսեցնէ խօսելու եւ գործերը աշխարհական պատճառ մ'է։ Այն փառքը ըսել թէ Գաղղիոյ մէջ այս մեծ ամենայն բանէ առաջ անոնց իմացնելով կրնի ինչպէս է։ Գաղղիա չկրնալ Պրիսսանիշխանութենէն զատուիլ, եւ առանց չկրնալ ընդունիլ այն հարստահարիչ եւ ցեղ ձեւերուն մէջ, որով զայն հաղուեցուցին։ Ասոր այս պատճառաւ է որ աւելի ամեն լաւին ցեղերէ աւելի կը հարկադրի առանց կրօնի եւ առանց զօրեղ քաղաքական մեծ ամբողջականութեան ու անհաւատութեան մէջ մտքը, երկու թշնամեաց, որոց դէմ գրելէ անհնար կեցած է. միմիայն պէտք էր որ դնէ իր եկեղեցին արդարութեան թէ դիմէ կառուցանելու կարեւոր։

Ներու 'ի ինձ ըսելու, որ հայրենեաց եւ եկեղեցւոյ այս ցաւերը տեսնելով, համայն աշխարհի կաթողիկէ եպիսկոպոսաց գիտեմ, մանաւանդ. առանց որ այս տխուր վիճակին ինձ պէս կը տեսնեն, եւ գիտեմ որ բարեխնամութեան Աստուծոյ եւ իշխանութիւն յաւելի աշխարհ պատճառաւ անոնց խօսելու. բայց միթէ մեծամեծն մերոնց համարձակեցան՝ ըսել թէ առաջնորդ ժամանակներու մէջ ամենէն խոնարհ կին մ'ալ կրցաւ ունի սխեղական ժողով գումարելու եւ արեւելեան եկեղեցին ազատելու։ Իսկ ալ այն կրօնականը կը գործածէ այն պարագաները կը կատարէ կերպ հեթանոսութեան, որ գաղտնիքն այն ծածկուածներէ, որ մեզ կը բանայ այնչափ խորութեան մը, որ դարերէն յերեւնալուն համար աւելի աշխարհէ։

Այնն բանէ առաջ պէտք է որ բանն մեզ թէ նոր ընդհանրական ժողովին վճիռները մեր հաւատքը կը պարտաւորեն թէ ոչ։ Այնպիսի ժողովի մը մէջ որոյ առաջին պայմանները վճռողութեանց կատարեալ ազատութիւն եւ բարձր քաղաքական միաձայնութիւնն էն, Թեոդոսիոսի...

[1] Անհաւատութեան փառատութիւնը հրատարակուած օրը վաթսուն վեց յաւելին կրծած մ'էին։

և ստորինները պատմութեան բազմաթիւ եղելութեանց վրայ անգամ յայտնապէս դատապարտեալ իրենց ազատութեան անձն կերպիւ սեփականած գէմ և միայն ոչ ու ինքին զօրութեան մանուկները: Հիմա է որ իրենց միմեանց պահանջել եւ, երկրորդ երայէ մ՚որոշուածի պէս յիշատակելով հաւասարութիւն մ՚ստանալ թէ Հռոմ կեցած ժամանակներն իրաց վարկեցին՝ այն քաղաքական անկախութիւնը, որոյ գնահատութիւնն ունեցած չէին: Այսպէս ենթադրութիւն մի թշնամութեան է, հոն մարդկային միտքը հասարակութենէ մեր խորհուրդ մը չէր, այլ ներքին դժուարութեան մէջ ընթացքում ազգի կրթութիւն մը, այսպէս խնդրոյ մը մէջ կարծիք փոխել՝ ոչ թէ կը խեղդ քաղաքական իշխանութեան մը հայաստանեայն է, այլ խաչծմաութիւն մտքը գտնել է:

Արդ, եթէ այսպէս է, մեք այսօր կը մնանք, ինչպէս ընդհանրական ժողովէն առաջ, ոչինչ կարծ այլ և կը մտածենք Պապին անսխալականութիւն իբրև նախնի եկեղեցւոյ անծանօթ վարդապետութիւն, որ միայն կեցծ գրուածոց մէջ հիմ ունի, այնպիսի գրուածոց, զորս քննադատութիւնն ի սպառ ջնջած է:

Մեք աղաւ կը մնանք բարձրանալ և անկեղծարար բանալ թէ չենք ընդունիր մերձենհանական քաղաքական եւ Մեղուութեանց ցանկը, որպէս ենէն մասի պաշտպաններն հարկաւորեալ են՝ անոնց բնական իմաստն և հեղինակներուն ծանուցելով մտաց հաւասարակ կերպիւ մեկնել, և որոց արդիւնքը, եթէ այն գրուածները կլեխոր աւանդին, ու ըիչ բան ցոյց չտար՝ բայց եթէ արժատական անհամաձայնութիւն բարեպաշտ կաթոլիկի մ՚եւ անկողմնակալ գիտնոյ ու աղատ քաղաքացւոյ պարտականութեանց մէջ:

Այս են ամենէն գլխաւոր կէտերը՝ որոց վրայ եմ եղեալ եմ կանխաւ Ամեն կաթողիկ՝ որ կը հաւատայ անթերի եւ անսխալ պաշտել կուզէ, ամեն քահանայ՝ որ կը պաշտօնեան անկեղծ ուղղութիւնը պահել մտօք կը սիրէ, իրաւունք ունի այս կէտերուն վրայ եկեղեցական հարցում ընելու, եւ նորա այ պաշտօնական են առանց պէտս լաւութեան՝ բացարձակապէս եւ անկեղծարար պատասխանել:

Ազատութիւնները ու իրաւունքները մեր կորուսին, եւ ժամանակ է վերանորոգելու մեր եկեղեցւոյն մէջ կրօնական վաղեմի անկեղծութիւնը՝ որ ախարգած է:

Բայց պէտք է բաւ ներսեկ որ այս ցոյց տուած իրողութիւնները ու վարդապետութիւնները բնդարձակ գրութեան մը կարօտած են, եւ պարագաներն ուղղելու համար պէտք է որ գրելը այն գրութեան ամփոփութեանը վրայ աւարտել, ինչ կէտ նոյն իսկ անդրադառնալ ժողովրդութիւններուն մեծցած է, եւ պատմական հարկ կայ գիտնալու թէ ծերունին կը կաթոլիկական բարեկարգութիւն պիտի ունենայ, ինչպէս որ ծերունին իր բողոքական բարեկարգութիւն ունեցաւ:

Մնացեալը յաջորդ թուով.

Օսմանեան գէշութեան պատճառաւ երկաթուղիի գծերէն ՚ի մեր հեռագրական թելերն աւրուած ըլլալով՝ թանի օր էր որ դուրսէ ծանուցած ինչ հեռագրական լուր չէ, բայց երէկուընէ ՚ի վեր հաղորդակցութիւնները նորէն բացուեցան:

Աչաւասիկ վերջին լուրերուն բովանդակութիւնը.

Լիօրէնցա 12 փետր.

Կարիպալտի Նիսի եւ Ալճէրի մէջ ընտրուեցաւ: Թիէր քանի գաւառի մէջ ընտրուեցաւ:

Գաղիական Նորթեան կայսրին յայտարարութիւն մը հրատարակեց, բայց ժողովրդոց վրայ ազդեցութիւն չըրաւ:

Թայմզ թերթը կը պարսաւէ Նորթէնի յայտարարութիւնը, բայց թէ կը անխելքութեան խայտառ. հանրային է Գաղղիոյ գաղթեն վրայ ունեցած կարծիքը:

Վիէննա 14 փետր.

Ազգային ժողովը Պօրտօ մէջ բացուեցաւ:

Կարինալի հրամարեցաւ երեսփոխանութեննէ, եւ իր այս անվեհերութիւնը շերմ ծափահարութեամբ ընդունուեցաւ:

Գ. Ժիւլ Ֆավր ատենապետութեան մ՚ընտրուեցաւ եւ պաշտօնակցաց անունը կառավարական իշխանութիւնը ժողովին յանձնեց, եւ բանակցութիւններն աւարտելու համար արդէ իշխանութիւն խնդրեց:

Ալչէգասներ թէ Թուոլ եւ թէ համաժամօ սաւաւորութիւն կը դրանեն:

Վէրսայլի բանակցութիւնը վաստիմ հաշտութեան յայտնի:

Լոնտրա 14 փետր.

Երուսաղեմ առաջարկած հաշտութեան պայմանները ընդունելի երևնան, ունի մեծ անձ ներքէն չեն մտէն են, եւ այժմէն ընդունուած են:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
ՓՈԽԱՐԷՆ ՍԱՐԱՖԱՆԱՑ

6 փետր.	ոսկւոյ իրական	47	2
5. »	յարգած մեճիտ		
	բաց եւս	46	36
	կէտ ոք	47	8

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՄԱԻՐ Ա.Բ. ԱԶԳ. ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱՑ.

Մեծապատիւ Երեսփոխան Էֆէնտիք.

Ազգ. Ընդհանուր ժողովին 18 գ. նիստը անցի պիտի ունենալ յառաջիկայ ուրբաթ օր 12 փետրվար ՚ի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին Գալաթիա:

Աշխատութեան պիտի բացուի ժամը ճիշդ 6ին եւ գոցի 12ին:

Թոյն անձին կը համարիմ յիշեցնել յատկապէս երեսփոխան էֆէնտիներուն թէ՝ առանց հիւանդութեան կամ ծանրագոյն հարկաւորութեան պատճառի երեւ ներկայ չգտնուիլ բացակայ եղող համաժողովոյ պիտի համարի Ընդհ. ժողովոյ որոշման համեմատ:

Աւստի կը հրաւիրեմ զձեզ դալ ազգասիրապէս կատարել ձեր սրբազան երեսփոխանական պարտաւորութիւնը:

Մնամ՝ պատիւ

ԱՏԵՆԱՊԵՏ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՅ

Մ. Վ. ԽՐԻՄԵԱՆ

ԱՐՏԱԳՈՒՄԱՐՈՒ ԳԼԽԱՒՈՐ ՆԻՒԹԵՐ

ԿԱՐԳ ԽՆԴՐՈՅ

1. Ազգ. երեսփոխանութեանց նախընթաց նիստերուն.
2. Վաւերացման ընտրութեանց նորընտիր երեսփոխանաց.
3. Ազգ. հին սահմանադրութիւն.
4. Ներքին կանոնադրութիւնը Ընդհ. ժողովին, կամ Ազգային կանոնը.
5. Վերաքննութիւն Սահմանադրութեան.

Ատենադպիր Ընդհ. Ժողովին
ՌՈՒԹՓՆԵԱՆ

ԵՐԵԽԱՆԵՐՈՒ ՄԱՏԱՆԻ
ՀԱՆԴԷՍ ԱՄՍԵԱՅ

Խմբագրեալ ՚ի Մեծ-պարոն Ամերիկեան Մանասէական Մարգարեան

Երեք թերթ ամսական ուտանալ մ՚է 48 երես, եւ ամեն անգամ մը կը հրատարակուի:

Տարեկան գինն է 5 մէճիտիէ: Բաժանորդագրութեան մէջ բաժանորդ գրուիլ ուզողը կրնայ դիմել առ խմբագրին Մասթեր ՚ի Ձնիկի խան, եւ առ Մեծ. Աբմինեան Կոստանդեան եւ Նազարէթ Շահզանգեան Գալաթ էֆէնտի խան թիւ 1:

Այսպիսի ժամանակ մը, որ հայ խմբագրութիւններ անդրադարձնելու բաներն թերեւս մարդկային ինչ շնորհապատ, եւ ուր հայ դրականութիւնը՝ վերանորոգ զարգաց և նա, անտանեալ մեր ազգին յաւաղ պահուած էն նշանակից Հանճարոյն կանոնաւոր և որքան այս բարեխնամիւ, ընդհանուր ակխատարական և նաւաւորելու վրայ է, մեծ գոհութեամբ եւ սիրով կողջունենք այս նոր հանդէսը:

Մեծապատիւ Մ. Մանասէեան էֆէնտիի գրական ասպարէզն ու հմտութեան արդէն ծանօթ ըլլալով հասարակաց ազգային, իր անունը բաւական է գործին արժէքը ցուցնելու:

Նիւթոց ընտրութիւն, խորհրդածութեանց պչաւութիւն, լեզուի մաքրութիւն, ամբողջութիւնն ու գեղեցկութիւն, ասոնք են Երեխաներու Մատենի յատկութիւնները զոր կը տեսնենք իր առաջին թուոյն մէջ, իսկ նկատառելին վրայ կը թողունք որ մեծապատիւ խմբագիրն ինք խոստ այս հանդէսի արժանապատուութեամբ՝ որ նշմարես մատենագրելու յառաջ նկատում իրեն է:

ՆՈՐԱՅԼ

Այս եւ այլ սիրոյ ու ժամանակի յղացած մը հրատարակեալ ընթացած փոխ փոխելէն եւ տրոց թերթերու մէջ մեր ապե չափէնէն նաեւ վերջացած մեր իմացական մարմին ասպարէզի և խմբագրութեան ծանր պարտքին ու Թշուառութիւններ, եւ ժամանակէ նոր նոր պատահմունքներն ու պահանջմունքներ նպատակային մեր յառաջդիմութիւն ամսական իշխ որ ու մանց ամսական բան մը կ՚ըլլայի Անեւ հեռութեանց ազդ ամփոփուելիս կեանքէ, փոխանակ զասապարութեան:

Իրաւի մեծ ու սանն մը գիրքին եւ զուարճալի գործ մը կ՚թուի թերթ հրատարակել ժողովրդեան հաւ խօսել, նոր նոր ամաւններ յայտնել, հասարակաց կարծիքն ուղղել. Ազգին իրաւունքը պաշտպանել, առաջնորդներն դիտել, ընծայելով արժանէն իրել, հայրենիք, ու ազատութիւն, հաւասարութիւն հռչակել, մէկ խօսքով Ազգին վերանորոգելը յեղափոխել իսկ ասոնք բոլոր ապահովել մեր փորձառութիւնն ու ժամանակ ամորդ խոհականութեան հետ տեսած մեր պասաւորին դրածոց գէմ զարնելուն, այն ատեն կանց առնելու մեր գրաւթիւն չափելու եւ ասոր որչափ գինկարար եւ դիտալու, վերջին նոյնչափ միներւ եւ ազեք գրածոյ ինքնին ենթ:

Բայց միթէ այս պարագաներն ու մենք փոխուեցանք. միթէ ասիկ ձեռնհաս ենք պատրաստ մը արուն ծանրութիւն կ՚զգանք. միթէ այն խոհական մ՚ապարած անդի պալծառ ու ազատական պաշտպանական պատասխանութեանց անձի իմաստ է. ու բոլորովին մեր վրայ ինչ որ հայ ժողովրդի անձին ազդ թերթերու ներթափս ունէն մեր յառաջդիմութեան՝ թէ եւ անձնապաշտ մը կը սիրել կը մէջ, բարենորոգաթ խորհրդականը քաղաքներ կ՚ունայ, եւ վերջապէս աշխարհական տոհմութեան արժէքը վարը ՚ի չառաջ կ՚ձայնել, խորհուրդ աւելի ընծայել ջարդման մեր փակման գործակից գտնել, ԵՐԵԽԱՆԵՐՈՒ ՄԱՏԱՆԻ հրատարակելով.

Այս մեծագին ձեռնարկը Պոլսոյ վաս օրագիր, այլ քիչ համեցա աւելին, եւ այս անդրադարձութեան մ՚է նաեւ նորգիտակի մեռածին պէս յաւելի մը զուարճալի և ուղղելու, հանձնելով յառաջադիմութեան պէտքը կ՚զգանք մեր Ազգին նկատմամբ՝ քան թէ օրագիրներու: Բանուրած եւ կրթել ունեցող օրագիր մը լաւ հասկնալու համար պէտք է բաւական մեծ կոչին համար մը ունենալ՝ հասցնել, զգտնել, պատմել, խորհրդական եւ այլն գիտելիքներ ընթանալու ընթերցողն այս գիտելիքը չունի, եւ սրտ. կամ թերթ մը չէ կարող գինայ հասցնել, քանի զի ոչ միայն իր պաշտօնէն դուրս է, այլ եւ իր ժամանակին ու չըրածներ չեն ներեր:

ԵՐԵԽԱՆԵՐՈՒ ՄԱՏԱՆԻՆ նպատակը պիտի ըլլայ այս ներելի թերութեան վրայ կրել լուր կարողութեամբ, եւ եթէ հնար է իր յօդուածներն ոչ միայն օրագիր, այլ օրագրելի ընելով ունեցի ուսումնական կրթութեան Նորեան Մինասեան Թեմեան գաւառականութեան հրապարակ ամէն զաւակի, և ոչ իմ տակաւ իրենց եւ անոնց ազգայնականութեան բարքերուն, որով կարող ըլլայ իրենց անուշ ու սեփական առաւելութեանը եւ աշխատասիրութեան ճանչնալով, եւ ոչ իր աղօթքը ապահովեան արտարէ ու ճշմարտութեան մասին խորհելու ձանձրանալի ազատութեան տալ:

Ա. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ

Խմբին մեզ գրուած նամակի մը մէջ հետեւեալ լուրը կը կարդանք:

« Այսօրին գործերը կանն ՚ի կար կը քալեն, թէ եւ փոփոխութիւնք կ՚աշխատի գրագիտական ներդութիւնն բաւ կարծ գործունէայ Ազգէն գլուխը որ երկաթ, մարմնոնաւորը ձեռամբ մը հանգուցանեալ պէտք մասնակցութիւնն այս տարի, եւ ամբողջական համագործակցութեան անկեղծութեամբ արդիւնքը յարգուած, այնպէս որ եթէ բանի մ՚ամենէն պէտք կեցած մեծամբրը ձեռք չէ գտնէ ազգային հասարակութեանը գործելով տարածուած մէհանը մէջ պիտի ըլլայ:

« Ցաւալի է որ մինչեւ գաւառներէն յաւել իրենց երեսփոխանները կ՚ընտրեն Ընդհ. Ժողովին համար: Ռեթինեանը յաղթանակ մը չափածոյ կը այս մասին. այսպէս այս կամիսը Հայաստան ներկայ ընտրութիւն ընելու »

1871 յունվար 21 Կարին

. . . խմբագիր

Իւրաքանչիւր անձուկի համար բընական օրէնք մի եւ նոր կենցաղին պահպանմ մի եղած է իր ազգին համար ծառայել, հարկ է նաեւ յառաջադիմութեան համար իրական ազնուացն, թէ նիւթապէս եւ թէ բարոյապէս օգնել, անոր ունեցած սեփականութիւնն ու գէջութիւնը իրեն համարելով պաշտպանել կամ՝ զարկել, եւ եղած պակասութիւնները ազգին մէջէն հրաժարել համար ամեն ճիգ թափել, հայրենական ջերմերու միջոցաւ ճշմարիտ աղօթասիրի մը եւ իրաւասէր մարդու մը պէս ամեն իրողութեան ճշմարտութեամբ եւ անաչառութեամբ գրել կամ խօսել, եւ ոչ թէ փաղաքշող աղտոտ եւ անարդութեամբ ու անպատուութեամբ զայն կամ զայն մեղել:

Այսպէս այսպէս յանձն առած ՚ի վերադարձ այս ազգային գաւառին Գեր. Անաքէ նոր իր եւ պատուարժան Թ. Խորհրդոյ վրայ անուր զանազանութեան ձեռքի դրատարածութեանց անոնք իրենց դրածն ներէլ բառծ ըլլալով ցանկը կարգում մէջ կարծր տարածութեան անեցած եղեր Թարս խով է, որ եթէ այնպիսի ցաւալի դրուածք ընել կարգին ազգասէրները, նոյնը իբր ճշմարիտ համարելով յաւելի պէտք չյանէն, վասն զի իրաց ճիշդ եղելութիւնը անտեսելի եւ միայն ՚ի հեռուստ կը լսեն, բայց ճշմարտասէրներ անկողմնակալ հաղ լսել ՚ի մասոյ իսկ պարագաներով նկատած եւ զգալի կերպով զայն չօշափած ըլլալով, անհաչ առաջիններուն պէս ոչ պիտի գանեն եւ ոչ պիտի խօսին կամ գրեն. այլ ինչ որ ճիշդ է, ՚ի սիրելի հարկին աւանդ կողմնակալութեան կամ ատելութեան ճշմարտապէս գրելը կամ խօսելը իրենց սրբազան պարտքն է:

Աւասիկ այս մասին բանի մը խորհրդին գէմ ըլլալով զաւաք պիտի կրելով որ այդ գիմակաւոր նամակագիր պարսները ոչ թէ ճշմարտութենէ կամ ՚ի խղճէ յորդած ազդը տրամադրութեամբ եւ ճշմարտութեան ջերմեռանդ գըրած են, այլ ատելութեան պէտը վարւած՝ ալամ պատմորաքնութեամբ յայտնի պարագայութիւններ ըրած են, վասն զի ամեն ամբաստանութիւն կամ գանգատ՝ եթէ կը արտաքայն պատ-

ձայր կամ փասա չանենալ, անակի եւ անիրաւ կը համարուի. որդ, ինչպէս որ ընթերցողք կը գիտեն, այն գանգատները կամ'որատենիներն տալանց ճիշդմարիտ եւ ճշմարիտ փաստի մի միայն յոյժ գլխաւորներ են, եւ թէ ինչ արժէք ունին՝ ամեն ուղիղ միտք անգամ գիտէ։

Մենք ալ չէինք ուզեր երբէք այդպիսի հայհոյութեանց կարեւորութիւն տալ, բայց երբ կը կենուեանս այսպիսի անկեղծ գրուածքները, պարտ անձին համարեցանք պատասխանի յօդուած մի գրել. խնդրել այդ հրամանագրի պարոններէն, որ յանուն ճշմարտութեան եւ իրենց ազգային յառաջադիմութեան հաստատելով մտածին ասոնք. հատուածն իրենց գրուածքը ճշմարիտ եւ ճշմարիտ տպագրուած, որպէս զի ամեն կասկածելի կանխուսցին անտարբերութեան թեանց կամ պախարակութեանց տեղի տանտուի. ապա թէ ոչ իրենց ...րաւունք բարոյական միջոցառութիւնն, եւ այն ժամեն որ միայն իրենց նախանձախնդրութեան մէջ գոյութիւն ունի, ճշմարիտ կերպարանք, ապով պարզամտութեամբ չհասկնալ եւ աղքին փառասիրութիւնը չպարտաւորեն բարոյական մաքրասրտութիւն, է (եթէ բարոյական սկզբունք ունին)։

Այժմ՝ այսչափ բաւ համարելով կը փակեմ կանխաւ այդ ամենալ այդ ծաղրելոյ պարոններուն, որ մեք այն ատեն միայն պատրաստ ենք մեր յարգանք տալու ազգութեամբ անանց պատասխանել, երբ իրենք ալ իրենց գիտակներն վայ առած՝ գրածնին ճշմարիտ եւ հ ձեռքով փաստերով տպագրեյն. ապա թէ ոչ այդպիսի անձինք եւ անոնք խօսքերը, կամ գրուածոց պատասխանել անգամ արժան չէ։

. . . խմբագիր, ինդրեմ որ յանուն ճշմարտութեան այս նամակս ձեր պատուական լրագրոյն մէջ հրատարակել բարեհաճիք։

Մնամ միամ . . .   * * *

. . . խմբագիր Տէր Մասիս պատուական լրագրոյ

Զօղային ճշմարտութիւն մ'է թէ երբ անհատ մ'իր հիւանդութիւնը ծածկելով գարմանի պէտքը ժամանակին չհոգար, մինչեւ 'ի մահ իր անձին եւ կեանքին կը զրկէ, զի որչափ գարմանն ուշանայ, նոյնչափ հիւանդութիւնը կը ծորակի իր բոլոր անդամոց մէջ, կը հինայ եւ դրժուարադարման կ'ըլլայ։ Այս ճշմարտութիւնը ասոն մը, գիւղի մը, քաղաքի մը, գաւառի մը եւ ազգի մը համար ալ նոյն ըլլալով այս անգամ Նիկոմիդիոյ գաւառին վրայ ակնարկութիւն մը ընել, եւ այդն պատուական լրագրոյդ միջոցաւ անդադի խորհրդ ազգային ուշադրութեանը յանձնել կը փափաքիմ, անկեղծօրէն ըլլալով Ձեր ընդունելութեան վրայ

Այս գաւառին կ. Պօլսոյ մօտաւորութիւնը եւ նոյնն մեծաւ մասամբ բարեբերութիւնը կը պահանջեն որ մեր գաւառներէն առաջ հոս ուսումնը ու կրթութիւնը տարածուած, մտքերը լուսաւորեալ, բարքերն ազնուացեալ, երկրագործութիւնն ու վաճառականութիւնը զարգացեալ, մեզի ... արդեանց, բարեկարգ եւ բարեկեցիկ ըլլալ'ն. բայց ընդհակառակն այնպէս չէ, 'ի բաց առեալ ամենափոքր թիւ մը, գաւառէ 'ի վեր մը-նացած խաւարին եւ բարբարոսին խաւարը ամպաուէն կը սփռէ հոս։ Ազգային գործոց բարեկ թող ... դալարոյ ապականութիւնն ու օտարի տարապարհելութիւնք զարման եւ բարեկարգ կ'ապրին, կենս Անեղծութեան սահմանը թիւնք, կամ ուրիշ խօսքով, մարդ ստանալու պատրաստութիւնը զերազինել յաւդայն, եւ 'ի կրթականս անարտեանս եւ 'ի կենցաղականս անհոգ, անհոգինող, անհատանույն, անդուդ եւ թշնամի բրած է, մանաւանդ գիւղերու մէջ, ուր մանաւոր բարեկեցութիւնը կը հեծծրէ որէշ ուրեք, անանց ալ չէ թէ ծաղապրու թեամբ, այլ անզգական խնամ բարերարութեան եւ գիտութեան նե-

ղինք են. սակայն 'ի չգոյէ անուսական գիտութեան՝ որ ժողովրդոց ամենէն յառաջ օգնելու գալու է, չաւատութիւնն ու մոլութիւնը կ'աղաւաղ զանոնք։

Դեռ մինչեւ բաւ թէ ազգական ընդհանուրութիւն մը ալնի կարգմեր, ասիայ գրութի, զգացմունը օգնութեան մասնաւորաց եկնի, ազգային պարտաւորութիւնից է այս. կամ թէ լուսոյ եւ ընթերցարանի բաւանդակ գրութէ. մարդը առանց հոգոց, անհատական պարտաւորութեանց է այս կամ թէ զաւակաց ուսման մէջ յառաջանկաւ բաւական կարողութիւն կը զգայնէ, բայց պէտք է որ չարաչար գրոց գրելու, պէտք է լոյս գրքեր կամ լրագիր մ'առնելու, հոգական պարտաւորութեանց է այս։ Ասոնց գէմ ամենայն պատասխանել է՝ կամ սնապաշտ ցորա եւ լոյն հոգուածք մը որ մեկ մ'ալ այդպիսի խոսք իրեն չհասնելու ախոռ կ'ըլլար, կամ տգիտութիւնը պատճառ կը բանէ։ մինչեւ ամեն մանաւանդ երբ երկու, օրը 5,10,15 եւ աւելի գերշ ծախք ընելով Բասրակ հեղուկին մէջ կը լողայ։ Բայց այդ ընթացքով կը ծչուտանոյ եւ չկրնար եղեր իր տան հացը ճարել եւ Տէրութեան տուրքը հատուցանել. հոգ չէ, քահանային կը գնէ, երեւելիին կը գնէ, եւ երբ լոյսը պարտքը եդաւ՝ մարդկութիւնը եւ ազգութիւնը կորսուի։ Հաւատքն ու կրօնքը կ'ուտէ։ Մասնաւորապար կը յայտնէ եւ չկարելով կըսենք թէ այս ցածութիւնը Նիկոմիդիոյ գիւղերէն եւ այլ մեծ գիւղին մէջ յաճախ կը տեսնուի։

. . . խմբագիր, խօսքիս հոգանցը քիչ մնաց որ գէս մոռնայի եւ անհատական գէշութիւններ մէջերու, ամէնք որ ամոթ կ'ազդէ իրենց անուշ նորեղէք որ խօսքը չըլլայ հօգններ, բնաւ համար են այդ միաբանութիւնը եւ յոյժ ուղղութիւնը։

Ասոր համար որ չունինք ուսումնական եւ բանիբուն առաջնորդ, որ ժողովրդեան յառաջադիմութեան միջոցներուն վրայ խորհի եւ գործէ. այնինչն առաջնորդները համար գլուխները բանով, ծերերէն համար թանգարանները եւ ընթերցարաններ հաստատէ, ժողովուրդն 'ի մերձաւորութիւն յորդորէ, ազգօգուտ ընկերութիւններ կազմել տայ եւ սրտակէս զանոնք Ազգին յառաջադիմութեանը գործակից ընէ. նաեւ իւր իրենց ազգին համար.—Մինթէ այդ ամենը անոր պարտքն է, ժողովուրդը թող ինչպէս ընէ.—Այո, անոր պարտքն է, եւ նա իւր հոգեւորական պարտքը, նաեւ որ նոյն իսկ Աւագ Նորդ բառին պահանջածներն են աստծոյ, եւ երկրորդ՝ որ մեր ժողովուրդը գեռ ամենական չարժանացող, եւ չարժելու համար միայն անոր կը հնազանդի։ Ծանր կեցութեամբ քաղաքէ, որ Բադքատուհին հոս ընել այն կ'ոչայէս իւր չէքարեւորակին մէջ, կենդանեայ կեանք ժողովոց կրօնի հաստատուն սկզբունք քարողէ, ազգութիւն քարոզէ, բարոյական բարոզէ, աշխատութիւն եւ հոգ քարոզէ, ընկերութիւն քարոզէ, յոյս, կենդանութիւն, զաւակապահութիւն եւ զգոյշ քարոզէ, զի մեծ պէտք ունին զանոնք լսելու։ Զանոնք քարոզողը կամ ճարտար ներկայացուցիչ կառավարութեան ժողովոց մէջ, որ ազգային իրաւանցը պաշտպանէ, եւ ատոր ... Ջանինք օգնելու ճարտարութիւնը, այր ազգային եւ անհատական խնդիրները կարգադրեն, զառեալ խաղաղութեամբ լուծեն, անիրաւութեանց առաջքն առնուն կամ բարեկարգութեանց հսկեն։ Ջանինք օրինաւոր գլխոց, կամ ըլլալ, որ ազգային ազատութեան զաւակաց բարութեան եւ կենսութեան յայս մասը կարգէ, անոնց խնդրական կամ հանգստեան վրայ խնամք խոցէ, եւ արժան մէջ պարտաւորութեանց եւ բարոյական սկզբունքը անկէ։ Դժբաղդ գեղջականներն ալ չատ խեղճ են, ոչ իր արժանաւոր առաջնորդ կոչ, եւ ոչ անուշութեան կամ հոգաբարձութեան . . . . .

Իսկ ազգայնոց գաւառականութիւնը գրեթէ ըստ կարեւորութեան չանի այս կողմերը, այն որ ամենակարեւորն է կրթական պատմառու, նախ երբեմն մարդ, մարդ եւ որսով զօրանանալու, մայրութեան խոհական յառաջադիմութեանց առաջնորդութեան համար, ուրեմն միայն կարենալ է Ազգին երջանիկ ապագայն եւ երկրորդ՝ ասոն մեծագոյն թիւնը պաշտպանութեամբ եւ սրբոյ խնամոյ վարձատրութեանց կարեկցութեան համար պատրաստ ելնելու նկատմամբ, այնչափ թշուառութեան ու խեղճութեան ու մեծ վտանգին մէջ կ'իյնայ Աւագ Նորդ։ Այս աներկրորդ անհատութեան եւ գաւառին գործունէութեան միջոցներն ալ չհասնիլը, որ աչքի չերեւելու անտարբերութեան նպատակին ենթադրեալ կրակէ պաշտօնակալ մ'ունեցի մէջ մէկ անձի. Այս մասին երկու խօսք ունիմ ըսելու։

Յառաջադիմութեան գործոց պէտք ենք մտքերու ընթերցողներ մասին մեծ պատասխանատուութիւն կայ ընթերցող փոխադարձ օգնութիւն հոգոց ընտրողք պարտաւոր են մեծ խոհեմութեամբ եւ զգօնութեամբ վարուիլ իրենց յառաջնորդ գործոց մէջ։ Ընտրելին, թէ եւ հոգեւորութեան անուան տակ, անուանի եւ անփորձ մէկն ըլլալու չէ, այլ ուսումնական, պարտաճանաչ, գործունեայ եւ ազգին յառաջադիմութեան մասին իր հոգածութեամբը արդէն ճանչցուած մէկն ըլլալու է։ Նոր վրայ թող լաւ խորհին Մեծ. ընտրողք, եթէ կը ցանկան իրենց պաշտօնին արժանի ըլլալի գործել։

Յունվար 30 1871   Ա․․․

Նիկոմիդիոյ վիճակէն

. . . խմբագիր։

Մեր հայրենեաց (որ է Արմաշ) Մասնիկաւ ընկերութիւնը 1871 յունվար 1 իր առաջին տարեկան շրջանը ամենայն յաջողութեամբ աւարտելով, յունվար 17 ին ընդհանուր ժողով գումարեց եւ ամենամսոկիրասէր նորագիւտ միջնորդեր, որոնք անդամք են՝

Մ. Մատթէոս աղայ Ալիքսանեանց Նախագահ.

Մ. Թէոդորոս » Քէօսէեանց Ատենադպիր.

Գորոս » Տ. Յակոբեանց Ատենադպիր։

Յունվար 31 ին ալ նախաչէս վերանձէ՝ բարեկայելով անոնցէն ժողով մը կազմեց, որոնք անդամք են՝

Գէորգ աղայ Նշանեանց.
Ծատիկ » Մըսըսեանց.
Յովհան » Խաչիկեանց.
Պօղոս » Կոկոնեանց.
Մ. Վարդան » Շաշիկեանց.
Փիլիպպոս » Քէօսէեանց։

Այս նորընտիր պատուաւորան ամենայն ոգւով յանձնառու եղան ընկերութեանս կրթական գործը յառաջ տանելու եւ հաւաքած ամենայն ընկերական ընդ իւր խնամոց ներքեւ կրթական եւ դաստիարակութեան մէջ փառաւոր էջ մը գրուելու այն օրը՝ յորում այս փոխնորդ ամենայն ձեռնամուխ եղան, որոնց յաջողութեան երկրին ամենայն մասնաւորներուն գիտութեամբ զարգացնել այն օրը, յորում հայրենիք իր հարկաւորին վրայ սասանից յառաջադիմութեան եւ բարօրութեան գրաւականն ընծայնելով, եւ որուն մանկունք այն օրէն 'ի վեր ուսման սիրով փառաւոր գէպ յուսալից յառաջադէմ կը յառաջեն, եւ ասկից 'ի վեր բոլոր անդամոց գէմքերուն վրայ սիրով համբուրի եւ յուսալից ապագայի ճառագայթներ կ'ըլլան, եւ աղա ասոր յարանի կերպով թէ որ այս նորանոր երեւոյթները այն ընկերութեան ձեռօք միայն յառաջ եկած են։

Արդարեւ գովելի նպատակ եւ կատարելապէս մարդկութիւն, որ, կատարեալ մարդկութեան կ'ըսեմ, վասն զի հոգաբարձուի վրայ միայն ապագաներուն մանկութեան սիրոյ կ'կրեն, եւ ասանձներ մարդկութեան արժանի պտուղ բաւ զգացած են. աւելի այսպիսի նախանձայուզ է երջանկութեանը. մեծամասնը եւ փառաւոր պատիւ. Նաեւ անանձնելոյ սրտի գիտութեան՝ զօրել են եւ միանդամայն ճանաչելութիւնը կենդանութեան միջոցները գործածելու. անտարբերը, նոյն իսկ անտանելի կերպարանքը կ'առնեն, վասն զի միայն մարդասէր վայելէ միայն յառաջադիմութեան եւ մարդկութեան ջերմասնը եւ ասպա ինչ կ'առնենայ ալնել, բայց միայն խօսել կենդանի մը։

Արժան երանի այն ատեն որ այս գործունէա ընկերութեան սկիզբը կրել, երանի նորէկներ որ գոյն առնէ սկեսի ծաղկեցնէ, երանի ազգային մը որ մեծ օգնութեամբ ալ առ այս ընկերութեան սրտէն ճաշակեն.

Նաեւ, կ'յարգեմ յուսալ իմ սիրելի ընկերակիցս թէ ամեն տարածին ազնիւ ձեռնարկութիւններ իրենց յաջորդ գիրքը հաստատուն պահելու համար մի միայն պէտք եւ միութեան կենդանութիւն, վասն զի իրենց գորութեան տարրներ պէտք ու միութիւն են. թէ եւ առ ալ ընդհանուր է որ ամեն բարոյական յառաջադիմութեանց առաջեւ խոչընդոտներ կելնեն, բայց նոցա առջև սիրով եւ միութեան ամենայն զօրութեամբ շատ յառաջանալ է, ինչպէս որ փորձերը կը ցուցնեն մեզ։

Բաւական սիրով վարուինք եւ միութեամբ գործենք, վասն զի պէտք է որ փառաց եւ անմահութեան տաճարներ կը կանգնէ, պէտք է որ ազատութեան շէնք պատճառ կը հիւսէ, պէտք է որ երջանկութեան եւ բարօրութեան խանձարուրը կ'կազմէ, վերջապէս պէտք է որ կ'հայածէ ամենայն փառաւոր նախանձ, որ երբէք չկարենար իր բոյն ու թոյնը մեր պատերուն մէջ ներշնչելէ։ Բաւական ամեն օգտակար միջոցներ 'ի գործ գնենք, որպէս զի օր յառաջ մեր նպատակին առաջնորդող իր հասնինք, վասն զի մեզ կը պատկ հայրենեաց ապագայ երջանկութիւնը։

Մ. խմբագիր, կը ինդրեմ որ այն որբերանաց յօդուածս պատուական լրագրոյդ մէջ անկիւն մը շնորհել բարեհաճիք։

1871 փետր. 2

Ձեր Ա․․․․․

Ա․․․․․

ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԴՐ. ՑԲՈՑ ՄԱՍԻՆ ՄԻՆ

Նախորդ հրատարակութեան գումարը	38800
Նուիրատուներ՝ ալայք ։	
Պողոսեան մարտիրոսեան ու բ.	50
Յուսիկ Գաւթեան ու.	25
Յովհաննէս Կ. Համբարեան	75
Կարապետ Նալբանդեան	75
Մկրտիչ Եղիազեան	75
Մկրտիչ Քոխանեան	75
Յակոբ Փարամազեան	75
Պողոսանց Չամբեան	75
Պօղոս Յովհաննէսեան	75
Մարտիրոս Մովսէսեան	75
Դաւիթ Եղիշէեան	75
Պետրոս Մարտիկեան	75
Մ. Թաթէոս Պետրեան ու.	25
Աստղիկ Բալօեան	75
Նշան Յակոբեան բ. դ.	50
Մինաս Զաքարեան	75
Կարապետ Ոհանեան	75
Գրիգոր Կարապետեան	75
Յովհան Պողոսեան Քոմբանեան	75
Սարգիս Համբարձեան	75
Գէորգ Յովհաննէսեան	75
Կարապետ Եղիազեան	75
Գրիգոր Փոլադեան	75
Խաչիկ Միրզաեան	75
Յակոբ Ալեքսանեան	75
Յարութիւն Թովմասեան	75
Ստեփան Բօղոսեան բ. դ.	50
Յարութիւն Պարոնեանեան	75

» Ջաքարեան	75
Սարգիս Էմիրզէեան	75
Սեդրակ Խնտամեան	75
Գրիգոր Ոսկանեան	75
Յակոբ Մակտրեան	75
Միքայէլ Յովհաննէսեան	75
Մ. Գէորգ Պետրոսեան	75
Ռուբէն Կարապետեան	75
Գէորգ Տ. Երեմիաեան	75
Գրիգոր Ճէզմէճեան	75
Մ. Գաբրիէլ Հարենց	75
Գասպար Թաքավեան	75
Ռուբէն Չէլեբեան	75
Յովհաննէս Յակոբեան	75
Անդրէաս Միրզեան	75
Գրիգոր »	75
Գաբրիէլ Քէմահեան	75
Սեթեան Յանակեան	75
Պօղոս Իզմիրլեան	75
Յովսէփ Մկրտիչեան	75
Կիրակոս Համամճեան	75
Միհրան Ասատուրեան	75
Մարտիրոս Տիրացու Յարութիւնեան	75
Դանիէլ Քէմահեան	75
Անդրէաս Թիւլպէնճեան	75
Յովհաննէս Գէորգեան	75
Մարտին Աչեանեան	75
Յարութիւն Գ. Սարգիսեան	75

Շահէն Պէյ տնօրէնի հաւաքած

Պետրոս Լօլիմեան	25
Յակոբ Պիլաճեան	25
Յովհաննէս Կարապետեան	25
Գրիգոր »	25
Ռուբէն Մելքոնեան	25
Գրիգոր Տաքէսեան	25
Յովսէփ Անտոնեան	25
Յակոբ Ալիքսանեան	25
Նիկողայոս Յովհաննէսեան	25
Աւետիս Յարութիւնեան	25
Խաչատուր Գ. Ֆէրրեան	25
Թորոս Կարապետեան	25
Գրիգոր Սիմոնեան	25
Քարթին Էնֆիէճի	25
Թադէոս Համամճեան	25
Միսաք »	25
Պետրոս Մանուէլեան	25
Յակոբ Աւետիսեան	25
Եսայի Պետրոսեան	25
Յարութիւն Եսայեան	25
Ստեփան Գաբրիէլեան	25
Տիգրան Բարսեղեան	25
Խաչատուր Էքմէքճեան	25
Ռափայէլ Նազարէթեան	25
Միրան Յարութիւնեան	25
Միրան »	25
Համբարձում Յովհաննէսեան	25
Յարութիւն Յակոբեան	25
Կարապետ Յանիկեան	25
Բարսեղ Յովհաննէսեան	25
Միհրան Յակոբեան	25
Քրիստոսատուր Ազատեան	25
Թովմաս Նիկողոսեան	25
Սարգիս Կիպրիանոսեան	25
Կարապետ Թորոսեան	25
Մարտիրոս Սարգիսեան	25
Միքայէլ Նշանեան	25
» Եղիաեան	25
Յովհաննէս Թովմասեան	25
Սարգիս Եանըքեան	25
Կարապետ Մարտիրոսեան	25
Եղիազար Մանուկեան	25
Եղիա Խաչատուրեան	25
Խաչատուր Յարութիւնեան	25
Արսէն Յովհաննէսեան	25
Պօղոս Սարգիսեան	25
Յարութիւն Յովհաննէսեան	25
Յովհաննէս Պետրոսեան	25
Աբրահամ փամփուշտ	25
Գումար .	44050

19 յունվ. 1871
'ի Պատրիարքարանի Հայոց
'ի Կ. Պոլիս .

'ի Դիմաց Ազգ. Վարչ. Ցնո. Խորհրդոյ Տրոց Գանձապահ
Գ. Չաքըրեան

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՇԽԱՐՔ

Հայաստանի զանազան կողմերը գտնուած հին շէնքերու, բերդերու, կամուրջներու, եկեղեցիներու եւ այլն ցոյցնակութիւն քաղուած պատկերներ պարունակող հատ ընտրողաբար եւ գեղեցիկ տպագրեալ մ'է, հանդերձ պատմական ծանօթութեամբք՝ վենետիկոյ Ս. Ղազարու տպարանէն ելած ,

Գին կազմեալին 6 ֆրանք
« խղճակազմին 4 »

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ Ի ՄԷՋ ԳԱՂՂԻՈՅ ԵՒ ԲՐՈՒՍԻՈՅ

Տետր առ տետր հրատարակուել սկսած է վենետիկոյ Մխիթարեանց վանքէն, եւ շաբթէ շաբաթ Կ. Պոլիս հասնելով կը ծախուի հայ գրավաճառաց խանութները։ Գին ամեն մէկ տետրակին 60 փարայ։

Հարկ չէ ըսել թէ այս պատմութեամբ ազգայինք կարող կըլլան ճիշդ գաղափար մը ստանալ ներկայ պատերազմին ամեն անցքերուն վրայ։

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ ՏՂԱՅՈՑ ԴԱՐԺՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Տպագրեալ

Ա. Ն. ՇԱՀՆԱԶԱՐԵԱՆ
Ի ԽԱՍԳԻՒՂ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Տղայոց համար կաղանդի նուէր ըլլալու արժանի գրքոյկ մ'է, որ ընտանեկան սիրոյից, կրթութ. կարգաւորեալ եւ այլոց վերաբերեալ բառերու հաւաքածոյն կը սորվեցնէ։ Ամեն Հայ գրավաճառաց քով կը գտնուի։ Գին 50 փարայ։

Շահին Աղայի սենեակ. Փարփաքճըլար Պազըր ըստամ փողոց Հէքիմհօճեան Յակոբ Աղայի խանութը։

Եւ հասարակութեան աւելի դիւրամատչելի ըլլալու համար մանաւանդ Յ. Պասմաճեան փոխէճեան Երիտասարդին յանձնուած է, յորմէ փափագողք կրնան առնուլ։

ՏԱՐՐԵՐՔ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱԼ 'Ի ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ
Հ. ՓԱՌՆԱՍԵԱՆ
ԵՒ
ՀՐԱՏԱՐԱԿԵԱԼ
Ի ՆՊԱՍՏ ԱՆՁՆԱՒՈՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Գ. Ա. ԶՕՀՐԱՊ

Պէյլիէի քաղաքական տնտեսութեան եւ երկրի մշակութեան Գ. Օհաննէսեան ներկայացուած նախադրութեան փոխարինաց համար յօրինած ընտիր գասագիրքն է որ Եւրոպայի վարժարանաց չատերուն մէջ ընդունելութիւն գտած է' իր պարզ եւ գեղեցիկ ոճին եւ յստակ բացատրութեանց պատճառաւ։

Մեր ատենին մէջ ալ կը ծախուի

ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ Մ. ՊԵՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ

Հայ գրականութեան համար առաւել եւ խիստ կարեւոր կրնար մ'ըլլալ յաւէրժայիշատակ Մկրտիչ Պէշիկթաշլեանի գրական գործերը որոնք հայ բանաստեղծաց գասուն մէջ առաջին տեղերէն մէկը կը գրաւէ հանդուցեալը, չնորհիւ իր բարեկամաց սիրոյ եւ Սուքիաս—Ֆափուճեան ընկերութեան հաւաքուելով, 582 երես բաղկացեալ հատորով մը հայ բանասիրաց կընծայուի ։

Ինչ որ Մ. Պէշիկթաշլեանի քերթողական համբաւին եւ անոր դեղջկին փառք եւ հագեկցած քերթուածոց ծանօթ առած են, կը փութան տեսնել ձեռք ձգել այս ընտիր հրատարակութիւնը, որ ամեն հայ գրավաճառաց քով կը գտնուի Գին մէկ մէճիտիէ։

ԴԱՍՏԱՆՔ ԲՆՈՒԹԵԱՆ ԿԱՄ ՄԻՋՅԵՐՈՒՆՔ

ՄԻՐԳԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ
ՆԻՐՈՒԹԻՒՆ ԽԱՂՈՂԱՅԻՆ
ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ
ԱՐՄԵՆԱԿ ՀԱՅԿՈՒՆԻ
ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կը ծախուի Գ. Ց. Պաֆաֆեանի գրատանը. Գին 10 ղրուշ ։

ՄԱՆՐ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ՀԱՒԱՏՈՑ ԵՒ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԱՆՏԻՊԱՐԱՆԻ

Այս դպրոցական օգտակար գրքոյկը որ առաջնորդ հինգ վեց ղուրուշ գին ունէր, այս անգամ Մխիթարեանց վեղեցիկ տառերով պատկերազարդ. սպառած ըլլալով հատը երկու ղուրուշ կը վաճառուի Չարքամբաշը Եօքուշու, Պաֆաֆեանի գրատանը։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ ։

Դպրոցական գործոց համար պէտք եղած 12,650 մէթր բարակ Սև-Հէւ յանձնուր գնահատութեան գրաւելով, մէթրին 19 ղրուշի տալու յանձնառու գտնուեցաւ։

Յեւսի մերջնական գնահատութիւնն ի գործ դնելու դրան յատկացելոյ հինգշաբթի օր փետրվար 11 ին բաց հին ժամերի 'ի Տարի Շաբաթ

Ի Դիւան Ուսումնականի

3 փետրվար 1871

Այս յաջորդ շաբաթը երեք անգամ կը հրատարակուի երկուշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը։ Խմբագրութեան տեղին էն Կ. Պոլիս Ջինիլի խանը վերի յարկը թիւ 6 Մասիսի խմբագրատունը։

Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հովուապետներն են ։

ԻԶՄԻՐ. Խմբերն աղա Տէօլէեան.

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Թորոս աղա Ռսկերիչ.

ԱՏԱՊԱԶԱՐ. Յարութիւն աղա Նազարեթեան.

ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Խաչատուր աղա Էլմասեան

ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Քաքարեան.

ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Վարդան էֆէնտի Արզարեան.

ԵԱՇ. Մ. աղա Խոջիկեան.

ՀԱԼԷՊ. Նիկողոսեան աղա Տէր Մարգարեան.

ԵՐԶՆԿԱՅ. Ընկերդաստպաց Թանդարան.

ՎԱՆ. Գրիգոր աղա Խաճակեան.

Որոնց բաղաքներուն ստորագրուելու անձինքն այս տեղերն մէկուն նետ կրնան բանակցիլ ։

Խմբագիր—Տնօրէն
Ն. Ս. ԽԻԹԻՐԵԱՆՑ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
Կ. ՊՈԼԻՍ ՋԻՆԻԼԻ ԽԱՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
6 ՓԵՏՐՎԱՐ
(ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԻՐԱՅԻ ՀԵՏ 100 ՂՈՒՐՈՒՇԷՆ)

Լոնտրա 3 ամիս ղուրուշ	111—111 ½	
Մարսիլիա »	23.15	

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ
6 ՓԵՏՐՎԱՐ

Անգլ. լիրա	ղուրուշ	110.38
Նափոլէոն ոսկի	»	88,12
Իմպէրիալ ռուս	»	89.20
Քըրմիզ	»	51,25
Հինգ Ֆրանք	»	—
Հինգլիրա	»	105.30
Պզինձ	»	116.20

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 6 ՓԵՏՐՎԱՐ

ԱՐՄՏԻՔ

Ցորեն կարծր Պէտարապիա	32	—36
» » Ազագ	33	—36 »
» » Պոլիէք	32	—34
» » Պուրկազ	35	—34 »
» » Թէքիրտաղ	35	—34
կակուղ Ազագ	32	—34 »
» » Պէտարապիա	32	—34 »
Դեղին թուխա	32	—34 »
Ցորեն կակուղ Պուրկազ	30	—31
» » Վառնա	30—31	
» » Պոլիէք	30—31	
Եգիպտացորենի թուխա	19—20	
» Անատոլ.	19—20	
Գարի թուխա	15—16	
» Անատոլ.	—	

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

ԽՈԶԱԿԱԶՈՐ

Պուրսա	ղուրուշ	
Անատոլու	»	
Քօլօս	Գրանք ոչ գին կայ	
Ճօլիճէ	» եւ ոչ գնող	
Ծակած		

ԲԱՄԲԱԿ		Ղուրուշ
Կէյվէ	Հօխա	8½—
Իզմիր	»	8½—
Ադանա	»	8½—
Պարսկաստան	»	6½—
Վրաստան	»	7½—

ԲՈՒՐԴ		
Անատոլու լուացուած	Հօխա	8½— 9½
» չլուացուած	»	5½— 5½
Րումէլի լուացուած	»	10 —11
» չլուացուած	»	6½— 7
Վրաստան լուացուած	»	—
» կէս լուացուած	»	14 —16
» չլուացուած	»	28 —30
Տիֆթիկ	»	8 —
Եօփի Ճէհիր	»	6 —

ՄԵԱՔՍ

Պարսկաստան	Հօխա	11½—
Անատոլու	»	10½
Ճէրմակ	»	—

ՀԱԵՐԻ

Գալաթերի Ա. տեսակ	Հօխա	22
» Բ. »	»	20 —
Ինկիւրիւ	»	18 —
Թոգաթ	»	» —
Ալէփ	»	17 —
Եօզղատ	»	17 —
Զօրում	»	17 —

ԹԻՖԹԻՔ

Էնկիւրիւ	Հօխա	33 —40
Գաստամոնի	»	33 —40
Պէյպազար	»	33 —40
Զէրզէղ	»	33 —40
Վան	»	20 —

ԱՑՈՐԻ ՍՈՐՔ

Իզմիր	8—9½	կառք մէկ Օ. Լ.		
Եօզղատ	»	»	»	»
Ալէփ	»	»	»	»
Էրզրում	»	»	»	»
Գասէրի	»	»	»	»

ՁԷԹ

Մուտանիա	Հօխա	8 —
Այվալը	»	7½—
Ադրէ	»	9 —
Միդիլլի	«	8 —

Պզինձ թաղած երկրին մէջ		29½—40
Սալէպ Գասթամոնու	Հօխա	—
Աֆիոն	»	350 —360
Թիթրէ	»	20 —26
Մեղր	»	3½— 4
Կոստանտ Նէսան	Քիլէ	26 —28
» Րումէլի	»	—
Մեսաքա Պարսկ. Բէյազ	»	33 —46

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

		ղուրուշ
Խահվէ Բրազ. տեսակ 100	հօխ.	920—960
» Բ. »	»	900—
Եէմէն	»	18
Շաքար փոշի Անգլ. Իտալ.		280—285
» » Գաղղ.	»	—
» գլուխ Գաղղ.	»	—
Ջայ Թէհիօ	Հօխան	22 —28
» Բէքօ ծաղիկ	»	50 —70
Անտղ գալայ	կէնդ.	990 ղր.
Պղպեղ (սիպիէ)	Հօխա	9½—
Լ. եղակ էէմի ու Քէճիկալա	»	130 —140
» » Մաստիա	»	140 —160
Ձիթ. ապխտ. 100 հօխա	Թր.	101 —
Եկան Ճագաձեւ		58 —60
» տախտակ		40 —
» բռնաքար		44 —66
Քարֆիլաւ		95 —
Բրինձ Խառըլըք 100	Քիլ.Փր.	42 —
Կարմիր եղ Իօշսիայ	գրշ.	14½—
Խալէպ	»	26 —